

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В. Ю. Чалий

Зміни освітнього середовища в Україні зумовили нові тенденції розвитку педагогічних закладів вищої освіти, провідним завданням яких є переосмислення ролі учителя й формування в нього відповідального нових фахових компетентностей, його орієнтованість на уважне ставлення до власного здоров'я й здоров'я оточення як до найвищої соціальної цінності, формування високого рівня здоров'я дітей і учнівської молоді.

Однак, існують суперечності: між потребами суспільства у вчителях, які володіють сучасними педагогічними технологіями Нової української школи та недостатнім рівнем підготовленості учителів фізичної культури до роботи в умовах, що вимагають самостійного прийняття відповідних педагогічних рішень; між важливою роллю в освітньому процесі сучасної школи діяльності вчителя фізичної культури, який здатний виявляти суперечності фізичного розвитку учнів, на високому рівні розв'язувати професійні ситуації та невизначеністю парадигми його підготовки для Нової української школи [3].

Для вирішення вищезазначених суперечностей викладачам педагогічних закладів вищої освіти необхідно готувати майбутнього учителя фізичної культури Нової української школи як активну, комунікабельну, динамічну, працездатну, вольову, впевнену в собі, толерантну, висококомпетентну й творчу особистість, яка повинна бути не просто фахівцем високого рівня, спеціалістом своєї справи, а й формувати в учнів різні компетенції [3].

Результати наукових досліджень Н. Волкової, Р. Карпюк, А. Мельник, К. Романової, Б. Шияна та аналіз практики роботи шкіл свідчать, що на сьогодні фахівці фізичної культури недостатньо підготовлені до реалізації фахових функцій.

Метою цієї розвідки є наукове обґрунтування шляхів формування фахових компетентностей учителів фізичної культури Нової української школи.

Для підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання Нової української школи в процесі педагогічної вищої освіти необхідно активізувати пошук сучасних шляхів удосконалення системи фізичного виховання, використання нових тренінгових технологій.

Необхідно зазначити що, провідним показником професійної компетенції вчителя фізичної культури є педагогічний такт, що базується на витримці й врівноваженості, дотриманні доцільності у відносинах із учнями. Його основою є, із одного боку, уважність, що проявляється в любові й чуйності до учня, в умінні зрозуміти його переживання, урахувати психічний стан при наданні йому допомоги, а з іншого – висока вимогливість і повага до особистості дитини.

Значна роль у психологічних основах педагогічного такту належить мові. Слово вчителя не повинно не співпадати зі справою – тільки тоді учні будуть довіряти учителеві й самі намагатимуться виконувати вимоги, що висуваються до них. Мова повинна бути правильною, зрозумілою, доступною, переконливою й виразною. Неприпустиме грубе висловлювання, жаргонні слова, образливі зауваження. Прояв педагогічного такту завжди пов'язаний із знанням вікових та індивідуальних психічних особливостей учнів. Ці знання вчитель фізичної культури набуває внаслідок сформованої професійної спостережливості [2].

Отже, одним із провідних факторів формування сучасних фахових компетентностей є моральні риси вчителя: повага до особистості учня, доброзичливість, намагання зрозуміти дитину й допомогти їй у складній ситуації, постійна висока вимогливість до учня. Учитель, який має авторитет серед школярів, має значний вплив на них, і вони більше довіряють і намагаються наслідувати його. Авторитет не можна набути під час навчання у закладі вищої освіти, його здобуває спеціаліст, удосконалюючи свою педагогічну майстерність.

Розуміння основних компонентів моделі сучасного вчителя фізичної культури дозволяє намітити шляхи удосконалення освітнього процесу на заняттях

зі спортивних дисциплін, покращити підготовку випускників до майбутньої професійної діяльності.

Не контроль, а консультування – така роль учителя фізичної культури Нової української школи, що повинна бути в кожному закладі освіти. Навчання за інтерактивними методами сприяє створенню нової педагогічної етики, що базується на взаєморозумінні. Комунікація учня й учителя набуває іншого характеру – особистісного, коли виникає довіра, підтримка, співчуття. Виникає необхідність діалогу вихованця й педагога, що передбачає удосконалення мовленнєво-комунікативної компетентості учителя фізичної культури. У процесі обміну думками, висуваються та обговорюються різні позиції, моделюється кінцевий варіант, створюється клімат, що сприяє виявленню творчості.

Н. Волкова зазначила, що основними вимогами взаємодії учня й педагога повинні бути: креативність, комунікативність, педагогічна діагностика для виявлення творчого потенціалу особистості кожного учня, творча співпраця педагога й учня, що передбачає спільну мету – формування творчої та всебічно розвиненої особистості [1].

Отже, відповідно до реформування освіти виникає потреба переосмислення педагогічної діяльності, знаходження нових шляхів розвитку фахових компетентностей. Звісно, що це вимагає від учителя фізичної культури Нової української школи застосування сучасних методів професійної діяльності особливо в початковій школі, де відбувається перехресне (бінарне) навчання, що складно поєднати з фізичною культурою.

Виокремлюють такі сучасні методи професійної діяльності, як: підведення до сприйняття змін (учні повинні бути переконані, що зміна може принести користь); заохочення до нових ідей (демонстрація вчителем свого позитивного ставлення до цікавих пропозицій та оригінальних ідей і, взагалі, до будь-якого висловлювання своєї думки стосовно існуючої проблеми); полегшення взаємних контактів між учнями; толерантне ставлення до невдач (полегшення психологічних проблем, заохочення до пошуку); постановка чітких цілей

і забезпечення їх досягнення (доступність пояснення, впевненість у необхідності дії, запропонованих викладачем) [1].

Необхідним є також застосування «ситуації успіху», коли запитують елементарне запитання, де відповідь очевидна, але підвищує самооцінку кожного учня. Слід зазначити, що тільки за умови залучення учнів до творчого процесу й креативного мислення на уроці діти розуміють вчителя з півслова, мовою жестів. Тому роль сучасного вчителя фізичної культури Нової української школи в розвитку креативного мислення учня, полягає в тому, щоб залучити кожного учня до вирішення поточних завдань на кожному етапі навчання.

Таким чином, викладачам педагогічних закладів вищої освіти необхідно готувати майбутнього учителя фізичної культури Нової української школи, що володіє комплексом професійно значущих для вчителя якостей, має високий рівень науково-теоретичної й практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної взаємодії з учнями в процесі педагогічної співпраці на основі впровадження сучасних технологій для досягнення високих результатів.

Література

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навчальний посібник / Наталія Павлівна Волкова. – Київ: Академія, 2006. – 256 с. (Альма-матер).
2. Карпюк Р.П. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Карпюк Роман Петрович. – Вінниця, 2005. – 204 с.
3. Ключові компоненти компетентності вчителя [Електронний ресурс] // Освітній портал Osvita.ua. – режим доступу до журн. : <http://osvita.ua/school/method/9170/> – (назва з екрану).